

TANTÁRGYI ADATLAP

[kommunikáció és médiatudományi alapképzés](#)

I. Tantárgyleírás

Verbális kommunikáció

Verbal communication

Neptun-kód	szemeszter	K/V	értékelés	óraszám (e/gy)	kredit	nyelv	tárgyfélév
BMEGT43A207	2017/18	K	v	4/0	5	magyar	1/2

A tantárgy oktatója

[Bárány Tibor](#), egyetemi adjunktus
barany.tibor@gmail.com
Szociológia és Kommunikáció Tanszék

A tantárgy az alábbi témakörök ismeretére épít

-

Kötelező/ajánlott előtanulmányi rend

-

A tantárgy leírása

A kurzus konkrét nyelvi és kommunikációs jelenségek elemzése révén bevezetést nyújt a nyelvtudomány, a nyelvfilozófia és a kommunikációelmélet alapkérdéseibe.

A tantárgy témakörei

csütörtök 10:15-11:45	csütörtök 12:15-13:45	csütörtök 14:15-15:45	heti témakörök
2018.02.08	2018.02.08	2018.02.08	A verbális kommunikáció vizsgálata (Kálmán László – Trón Viktor, 2005. Bevezetés a nyelvtudományba. Tinta, Budapest, 9–19.)
2018.02.15	2018.02.15	2018.02.15	Nyelvi képesség és velünk születettség (Pinker, Steven, 1994/2006. A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?, 13. fejezet: Az elme tervezete. Typotex, Budapest, 413–439. (Fordította Bocz András.)) (Farkas Katalin – Kelemen János, 2002. Nyelvfilozófia, I. 10. Áron, Budapest, 54–60.)
2018.02.22	2018.02.22	2018.02.22	A jelentés elméletei (Kiefer Ferenc, é. n. [2000]. Jelentéselmélet, 1. fejezet: A jelentés leírásának módjai, 2. fejezet : Szemantika vagy pragmatika? Corvina, Budapest, 13–37. és 38–64.) (Farkas Katalin – Kelemen János, 2002. Nyelvfilozófia, II. 1., IV. 1. Áron, Budapest, 61–63. és 165–170.)
2018.03.01	2018.03.01	2018.03.01	Mentális jelentéselméletek (Pinker, Steven, 1994/2006. A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?, 3. fejezet: A mentális nyelv. Typotex, Budapest, 54–81. (Fordította Bocz András.)) (Farkas Katalin – Kelemen János, 2002. Nyelvfilozófia, V. 2–3., V. 4.1–2. Áron, Budapest, 210–217. és 218–222.)
2018.03.08	2018.03.08	2018.03.08	Zárthelyi dolgozat
2018.03.15 oktatási szünet	2018.03.15 oktatási szünet	2018.03.15 oktatási szünet	--
2018.03.22	2018.03.22	2018.03.22	A kommunikációs jelentés (Grice, Herbert Paul, 2011a. Jelentés. In uő.: Tanulmányok a szavak életéről. Gondolat, Budapest, 194–204. (Fordította Bárány Tibor.))
2018.03.29	2018.03.29	2018.03.29	Pragmatika: Beszédaktus-elmélet I. (Austin, John L., 1990. Tette ért szavak, I–II., V–XI. előadás. Akadémiai, Budapest, 29–47., 69–145. (Fordította Pléh Csaba.))
2018.04.05 oktatási szünet	2018.04.05 oktatási szünet	2018.04.05 oktatási szünet	--

2018.04.12	2018.04.12	2018.04.12	Pragmatika: Beszédaktus-elmélet II. (Searle, John R., 2009. Beszédaktusok, 1.4–2.4, 3. rész. Gondolat, Budapest, 28–46., 67–87. (Fordította Bárány Tibor.))
2018.04.19	2018.04.19	2018.04.19	Pragmatika: A társalgás maximái, társalgási implikatívák (Grice, Herbert Paul, 2011b. Társalgás és logika. In uő.: Tanulmányok a szavak életéről. Gondolat, Budapest, 27–42. (Fordította Márton Miklós.))
2018.04.26	2018.04.26	2018.04.26	Pragmatika: relevanciaelmélet (Wilson, Deidre – Sperber, Dan, 2004/2006. Relevanciaelmélet. Helikon, 4, 294–336. (Fordította Bárány Tibor.))
2018.05.03	2018.05.03	2018.05.03	Irónia, metafora (Wilson, Deirdre – Sperber, Dan, 1992/2006. A verbális iróniáról. Helikon, 4, 351–372. (Fordította Bezeckzy Gábor.))
2018.05.10	2018.05.10	2018.05.10	Udvariasság, nyelvi szexizmus, PC, pejoratív nyelvhasználat (Brown, Penelope – Levinson, Stephen, 2008. Univerzálák a nyelvhasználatban: az udvariasság jelenségei. In Síklaki István (szerk.): Szóbeli befolyásolás II. Nyelv és szituáció. Typotex, Budapest, 37–118. (Fordította Síklaki István.))
2018.05.17	2018.05.17	2018.05.17	Zárthelyi dolgozat

Irodalom

- Austin, J. L. 1990. Tetten ért szavak. Fordította Pléh Csaba. Budapest: Akadémiai
- Chomsky, Noam, 1974. Újabb adalékok a velünk született eszmék elméletéhez. In: Papp Mária (szerk.): A nyelv keletkezése. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 85–97.
- Currie, Gregory, 2006. Why irony is pretence. In S. Nichols (szerk.), The architecture of the imagination. Oxford University Press. 111–133.
- Forrai Gábor, 2005. A jelek tana. Locke ismeretelmélete és metafizikája, ötödik rész: A nyelv filozófiája. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 127–149.
- Grice, Herbert Paul, 2011a. Jelentés. In uő.: Tanulmányok a szavak életéről. Gondolat, Budapest, 194–204. (Fordította Bárány Tibor.)
- Grice, Herbert Paul, 2011b. Társalgás és logika. In uő.: Tanulmányok a szavak életéről. Gondolat, Budapest, 27–42. (Fordította Márton Miklós)
- John R. Searle, 1968. Austin on locutionary and illocutionary acts. The Philosophical Review, 77, 405–424.
- John R. Searle, 1979. Expression and meaning. Cambridge University Press.
- Kent Bach – Robert M. Harnish, 1979. Linguistic communication and speech acts. The MIT Press, Cambridge MA.

- Kiefer Ferenc, é. n. [2000]. Jelentéelmélet, 1. fejezet: A jelentés leírásának módjai, 2. fejezet : Szemantika vagy pragmatika? Corvina, Budapest, 13–37. és 38–64.
- Pinker, Steven, 1994/2006. A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?, 3. fejezet: A mentális nyelv, 13. fejezet: Az elme tervezete. Typotex, Budapest, 54–81., 413–439. (Fordította Bocz András.)
- Putnam, Hilary, 1974. A „velünk született eszmék” hipotézise és a nyelvészet magyarázó modelljei. In: Papp Mária (szerk.): A nyelv keletkezése. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 97–111.
- Searle, John R, 2009. Beszédaktusok, 1.4–2.4, 3. rész. Gondolat, Budapest, 28–46., 67–87. (Fordította Bárány Tibor.)
- Szabó Gendler Zoltán (szerk.), 2005. Semantics versus pragmatics. Oxford University Press.
- Wilson, Deidre – Sperber, Dan, 2004/2006. Relevanciaelmélet. Helikon, 4, 294–336. (Fordította Bárány Tibor.)
- Wilson, Deirdre – Sperber, Dan, 1992/2006. A verbális iróniáról. Helikon, 4, 351–372. (Fordította Bevezky Gábor.)
- Wilson, Deirdre – Sperber, Dan, 2012. Meaning and relevance. Cambridge University Press.

A kötelező olvasmányok a kurzus moodle-oldalán (<http://oktatas.szoc.bme.hu/course/view.php?id=11>) elérhetők.

Tankönyv

Farkas Katalin – Kelemen János, 2002. Nyelvfilozófia. Áron, Budapest.

Kálmán László – Trón Viktor, 2005. Bevezetés a nyelvtudományba. Tinta, Budapest.

Kötelező olvasmányok

Austin, John L., 1990. Tette ért szavak, I–II., V–XI. előadás. Akadémiai, Budapest, 29–47., 69–145. (Fordította Pléh Csaba.)

Brown, Penelope – Levinson, Stephen, 2008. Univerzálisok a nyelvhasználatban: az udvariasság jelenségei. In: Síklaki István (szerk.): Szóbeli befolyásolás II. Nyelv és szituáció. Typotex, Budapest, 37–118. (Fordította Síklaki István.)

Grice, Herbert Paul, 2011a. Jelentés. In: uő.: Tanulmányok a szavak életéről. Gondolat, Budapest, 194–204. (Fordította Bárány Tibor.)

Grice, Herbert Paul, 2011b. Társalgás és logika. In: uő.: Tanulmányok a szavak életéről. Gondolat, Budapest, 27–42. (Fordította Márton Miklós)

Kiefer Ferenc, é. n. [2000]. Jelentéelmélet, 1. fejezet: A jelentés leírásának módjai, 2. fejezet : Szemantika vagy pragmatika? Corvina, Budapest, 13–37. és 38–64.

Pinker, Steven, 1994/2006. A nyelvi ösztön. Hogyan hozza létre az elme a nyelvet?, 3. fejezet: A mentális nyelv, 13. fejezet: Az elme tervezete. Typotex, Budapest, 54–81., 413–439. (Fordította Bocz András.)

Searle, John R, 2009. Beszédaktusok, 1.4–2.4, 3. rész. Gondolat, Budapest, 28–46., 67–87. (Fordította Bárány Tibor.)

Wilson, Deirdre – Sperber, Dan, 1992/2006. A verbális iróniáról. Helikon, 4, 351–372. (Fordította Bevezky Gábor.)

Wilson, Deidre – Sperber, Dan, 2004/2006. Relevanciaelmélet. Helikon, 4, 294–336. (Fordította Bárány Tibor.)

Ajánlott olvasmányok

Chomsky, Noam, 1974. Újabb adalékok a velülnkszületett eszmék elméletéhez. In: Papp Mária (szerk.): A nyelv keletkezése. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 85–97.

Putnam, Hilary, 1974. A „velülnkszületett eszmék” hipotézise és a nyelvészet magyarázó modelljei. In: Papp Mária (szerk.): A nyelv keletkezése. Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 97–111.

Forrai Gábor, 2005. A jelek tana. Locke ismeretelmélete és metafizikája, ötödik rész: A nyelv filozófiája. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 127–149.

Szabó Gendler Zoltán (szerk.), 2005. Semantics versus pragmatics. Oxford University Press.

John R. Searle, 1968. Austin on locutionary and illocutionary acts. *The Philosophical Review*, 77, 405–424.

John R. Searle, 1979. Expression and meaning. Cambridge University Press.

Kent Bach – Robert M. Harnish, 1979. Linguistic communication and speech acts. The MIT Press, Cambridge MA.

Wilson, Deirdre – Sperber, Dan, 2012. Meaning and relevance. Cambridge University Press.

Currie, Gregory, 2006. Why irony is pretence. In S. Nichols (szerk.), *The architecture of the imagination*. Oxford University Press. 111–133.

A tantárgy oktatásának módja

előadás + gyakorlat

II. Tantárgykövetelmények

Pótlási lehetőségek

Az egyetemi TVSZ szerint

Konzultációs lehetőségek

E.717 szerda 11:45-12:45, csütörtök 09:45-10:45 (előzetes email-egyeztetés alapján)

A kurzus teljesítésének feltételei

Az *aláírás* megszerzésének feltétele 70–70%-os *részvétel* az elméleti és a gyakorlati órákon

A *jegyszerzés* feltétele a két *zárthelyi dolgozat* megírása a félév során (melyek közül az egyik eredménye javítható/pótolható), **vagy** három elfogadott *response paper* a félév első blokkjának anyagából és öt elfogadott response paper a félév második blokkjának anyagából. (A hallgató a félév *mindkét blokkja* esetén megválaszthatja, hogy zárthelyi dolgozat megírása vagy response paperek leadása révén kíván részt venni a közös munkában.) Amennyiben valamelyik feltétel nem teljesül, a hallgató nem adhat le vizsgadolgozatot és nem vehet részt szóbeli vizsgán.

A *response paperek* az adott óra kötelező szakirodalmára kritikai észrevételekkel reflektáló rövid esszék (terjedelem: maximum 3000 leütés; felépítés: rövid kérdés, amelyre a hallgató értelmezése szerint az olvasott szöveg választ keres + a válasz strukturált ismertetése), amelyeket legkésőbb *az órát megelőző szerda este 10-ig* kell feltölteni a kurzus moodle-oldalára. A félév első blokkjának anyagából (2–4. hét) *mindhárom* óra szakirodalmához szükséges response papert készíteni, a félév második blokkjának anyagából (6–12. hét) viszont a hallgató kiválaszthatja azt az *öt* olvasmányt, amelyhez response papert ír. A késve leadott response papereket az oktató nem értékeli. A kötelező nyolc (három plusz öt) response papernél többet is le lehet adni.

A hallgató választhat, hogy milyen formában szeretne **vizsgázni**: leadhat *szemináriumi dolgozatot (írásbeli vizsga)* **vagy** részt vehet *szóbeli vizsgán*.

Szemináriumi dolgozat (írásbeli vizsga): 15 ezer leütés. A dolgozat elkészítését egy részletes vázlat bemutatása előzi meg. A vázlat tartalmazza a dolgozat rövid (10–15 soros) ismertetését, 5–10 pontból álló tematikus vázlatát és a feldolgozott szakirodalom előzetes listáját. A vázlat leadási határideje április 29., este 8 óra. Ha a hallgató 2018. június 1-ig leadja dolgozatának előzetes változatát, akkor azt a kurzus oktatója néhány napon belül kommentálja. (Előzetes változat leadása nem kötelező.) A szemináriumi dolgozat végleges változatát legkésőbb a vizsga napját megelőző nap este 8 óráig kell leadni. A késés (a vázlat és a dolgozat esetében is) a dolgozatra szereshető 50 pontból napi 10%, azaz 5 pont levonással jár.

Szóbeli vizsga: a vizsga két részből áll. Az első részben a hallgatók a félév első blokkja során elsajátított ismeretek segítségével hívásával részletesen elemzik az alábbi kötetek egy-egy (az oktató által kiválasztott) rövid írását:

- Kálmán László – Nádasy Ádám, 2007. Hajnali hárompercesek a nyelvről. Internetes kiadás, <http://budling.nytud.hu/~kalman/arch/hajnali.pdf>

- Nádasy Ádám, 2003. Ízlések és szabályok. Magvető Kiadó, Budapest.
- Nádasy Ádám, 2008. Prédikál és szónokol. Magvető Kiadó, Budapest.

A vizsga második részében a hallgatók a félév második blokkja során elsajátított elemzési technikák segítségével részletesen elemeznek egy konkrét társalgási folyamatot (vagy annak egy részletét), amelynek írásbeli vagy mozgóképes dokumentációját az oktató a helyszínen a hallgatók rendelkezésére bocsátja.

A **szemináriumi munka** az órai diszkussziókban való aktív és rendszeres részvételt jelenti. A pusztán jelenlét önmagában nem elegendő a szemináriumi munkában való részvétel sikeres teljesítéséhez. Kiemelkedően színvonalas szemináriumi munkáért a hallgató *maximum 5 plusz pontot* kaphat.

Értékelési szempontok

A response papereket szerda este 10 óráig kell feltölteni a kurzus moodle oldalára (<http://oktatas.szoc.bme.hu/course/view.php?id=11>). Értékelési szempontok:

1. A feldolgozott szakirodalom valamely állításának és az állítást alátámasztó gondolatmenetnek (érvelésnek) pontos és tömör ismertetése
2. Az ismertetett álláspont és gondolatmenet kritikai elemzése
3. A gondolatmeneteket (érvelést) alátámasztó vagy cáfoló példák

A *zárthelyi dolgozatok* az olvasott szövegek és az előadáson elhangzottak megértését mérik fel.

A *vizsgadolgozatnak* a Szociológia és Kommunikáció Tanszék dolgozati elvárásaival összhangban kell lenni (vö. Útmutató: http://szoc.bme.hu/images/pdf/Dolgozat_utmutato_2.pdf). A dolgozatok értékelése követi a projektfeladatok és a szakdolgozatok értékelési szempontjait. Plagizált dolgozat automatikusan elégtelen érdemjegyet von maga után.

Értékelés

jeles (5)	Excellent [A]
jeles (5)	Very Good [B]
jó (4)	Good [C]
közepes (3)	Satisfactory [D]
elégséges (2)	Pass [E]
elégtelen (1)	Fail [F]

A tantárgy sikeres teljesítésével elsajátítható kompetenciák

Tudás

Képesség

Attitúd

Önállóság és felelősség

A tantárgy elvégzéséhez szükséges tanulmányi munka

összesen 100%

Tantárgyfelelős

név

[Bárány Tibor](#)
[2017/18. I. félév](#)

beosztás

egyetemi adjunktus

tanszék

BME Szociológia és Kommunikáció Tanszék